

Izhaja vsak četrtek popoldne.

V slučaju praznika dan poprej.

Cena:

za en mesec Din. 4
za četr leta " 12
za pol leta " 24

Posamezna števil. stane 1'25 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
:: po dogovoru. ::

Ljubljana, 4. sušca 1923.

Volitve za narodno skupščino so pred durmi. Strank, ki se ljudstvu pri tej priliki ponujajo, je, če se nismo ušteli, kar dvanajst. S katero stranko naj voli slovenski delavec?

Vladnih strank, se razume, noben slovenski delavec ne bo volil. Te so: demokratska, radikalna in šusterčijanska stranka. To so izrazite stranke velekapitala, velebank, velebogati. Odkar naša država obstoja, nista ne radikalna ne demokratska stranka za delavstvo ničesar storili. O radikalni stranki se ve, da hoče ministvo za socialno politiko sploh odpraviti. Demokrati so pa to ministvo vodili le v prid svoje stranke in raznih izdajalcev, ki so iz socialističnega tabora uskočili k njim; denar delavskih zavodov pa so spravili v Belgrad. Sicer pa je tudi Obznana delo demokratske stranke.

Da noben delavec ne bo volil »samostojnih kmetov«, je samoposebi umevno. To je razredna stranka par bogatinov, ki imajo ali velika posestva ali pa veliko obrt na kmetih ter kmetsko politiko razumejo v smislu odiranja malega in srednjega kmetiča, bajtarjev, kajzarjev, viničarjev in kmetskih delavcev. Tovarniškem delavstvu je ta stranka očito sovražna.

O narodnih socialistih je komaj vredno govoriti. Ta stranka je kakor napol pečen hlebec; na eni strani hoče biti socialistična, na drugi pa je polna nacionalističnih in naprednjakarskih fraz kapitalističnega meščanstva.

Imamo potem Socialistično zvezo delovnega ljudstva, imamo Bernotovo stranko, in še druge socialistične strančice; sploh, kar je socialdemokratskega, je razbito na same drobce. Socialističnih strank slovenskemu delavstvu ne kaže voliti, ker pri teh ljudeh je veliko govorenja, pokazati pa imajo boje malo ali pa nič. Glavno njihovo delo obstoji v tem, da se medseboj pripravajo za programe, s čemer so delavstvo strašno oslabili. Namesto enotne fronte taka needinost in razdrapanost, kakor še nikoli ni take bilo.

Edino pametna pot za vsakega slovenskega delavca je, da voli Slovensko ljudsko stranko. V tej stranki so resnično združeni v bratski vzajemnosti vsi stanovi, kateri od poštenega in socialno koristnega dela živijo. Tukaj se ne oznanja razredni boj, ampak vzajemnost delovnih stanov, ki naravno vede do tega, da se preмага kapitalizem kot izkoriščevalec dela. S. L. S. se bori za ljudsko državo, ki bo izkoriščanje delovnih stanov od strani kapitala onemogočila. S. L. S. pa se bori tudi za samoodločbo slovenskega ljudstva, za njega čim večjo politično samostojnost v okviru skupne države, kar je ravno za delavstvo največjega pomena. Samo v S. L. S. more delavstvo v popolni slogi s kmetskim ljudstvom in delovno inteligenco sodelovati, da se zgradi ljudska država poštenega dela in stanovske solidarnosti ter občega socialnega smisla.

18. marca vsi delavci na volišče za S. L. S.!

— x —

Kaj naj store naši volilci prihodnje dni?

- Prvič:** Premislite katere izmed svojih znancev je treba še malo poučiti in podrezati, da bodo kot volilci in agitatorji storili svojo dolžnost.
- Drugič:** Poizvedite, kdo izmed znancev je še tako malo možat, da ne pošilja vsiljenih nasprotnih časopisov nazaj, in podrezajte!
- Tretjič:** O vseh za volitve važnih dogodkih takoj obvestite naš krajevni volilni odbor, o važnejših tudi naravnost tajništvu SLS v Ljubljani.
- Četrtič:** Pripravite ljudi pravočasno na lažnjive vesti nasprotnikov neposredno pred volitvami, da ne bodo koga zbegale.
- Petič:** Poizvedite pri svojem županu, kje je volišče za Vašo občino. Pazite, ker so v mnogih občinah volišča drugače razdeljena, kakor leta 1920.
- Šestič:** Na dan volitev volite zgodaj. Ko ste volili, se zglasite pri svojem krajevnem volilnem odboru, da boste agitirali med znanimi Vam zamudniki in omahljivci za njihovo udeležbo pri volitvah. Poučite jih, v katero škrinjico morajo vreči volilno kroglico.
- Sedmič:** V Ljubljani in v bivši Kranjski je naša volilna škrinjica prva. V bivši Štajerski druga.
- Osmič:** V bivši Kranjski in Štajerski je nosilec kandidatne liste SLS načelnik SLS dr. Anton Korošec.
- Devetič:** V Ljubljani je kandidat SLS tovariš dr. Andrej Gosar, njegov namestnik tovariš Jože Pirc.
- Desetič:** Poskrbite, da bo vsak naš volilec ne samo volil, marveč tudi agitiral, da bo SLS sijajno zmagala!
- dr. M. . . .

Brencelj.

Mali veliki in veliki mali mož.

Angleški general lord Roberts je bil poleg Kitchenerja najboljši angleški vojskovodja zadnjih let. Odlikoval se je posebno v vojski v Afganistanu in v burski vojski v Južni Afriki. Bil je bolj majhne in neznatne postave. Primerjaj: Narzes, Forstenson, Nelson, Napoleon.

Prišel je v neki londonski klub z več tuje vred, ki so jili tam šele predstavljali. Eden med njimi je bil izredno velik, obenem pa dovtipen in je znal okolico včasih dobro zabavati, večinoma na stroške drugih. To je poskusil tudi tedaj, ko mu je bil Roberts predstavljen; na eni strani on velikan, na drugi strani majhni Roberts, proti njemu pritlikavec. Eno roko je položil na oko, kakor če hočemo motriti kako stvar v daljavi, z drugo je pa napravil daljnogled, kakor če bi mogel majhnega možička videti le s pomočjo umetnih sredstev, in je rekel z daleč tja zvonečim glasom: »Večkrat sem že slišal o Vas, gospod, videti Vas pa ne morem«.

V nepopisljivo veselje njegovih prijateljev mu je Roberts ravnodušno odvrnil: »Meni se je pa glede Vas ravno nasprotno pripetilo. Dobro Vas vidim, a še nikdar nisem nič slišal o Vas«.

Rotšild in komunizem.

Baron Rotšild se je peljal v navadnem železniškem vagonu. Nasproti sta mu sedela dva gospoda, ki sta ga poznala. Začela sta se pogovarjati, kako krivično je to, da ima eden toliko premoženja, drugi pa nič. Rotšild ju nekaj časa poslušal, potem pa vpraša: »Kaj mislite, koliko imam jaz premoženja?«

»No, kakih 1600 milijonov kron!«

»Koliko pa mislite da je ljudi na svetu?«

»Kakih 1600 milijonov.«

Rotšild seže v žep, potegne dve kroni ven, ju da gospodoma in reče: »No, vidita, tukaj imata od mojega premoženja vsak svoj delež. Sedaj pa poskusita še pri drugih!«

Avgust Kindermann v frančiškanskem samostanu.

V starem častiljivem frančiškanskem samostanu »am Lechl« v Monakovem so pred 40. leti varili izvrstno pivo in so ga dali tudi gostom v refektoriju pokusiti. Ni bilo treba naravnost plačati, ampak vsak je sam zračnil, koliko je približno izpil, in je dejal dotični znesek pod postavke vrčka. Primerjaj običaj v samostanih na gorskih prehodih med Italijo in Švico. To pivo je bilo tako izvrstno, da je pošiljal ponj tudi nekdanji monakovski nadškof Steichele. V ta samostan se je napotil večkrat nam že znani baritonist Avgust Kindermann — prim. anekdot 2. zvezek: pri starem —; in prav radi so ga imeli, ker je imel zelo vesel humor.

Samo enkrat se je spozabil in gotovo mu je bilo pozneje tudi žal.

Zelo je bil žejen in pivo je bilo tako dobro in preveč je pil. Pozabil je, kaj sme in česa ne sme. Ko so ga menihi v pozni uri spremljali ven, ko je bil čas obiska že davno prešel, si ga niso upali spustiti skozi glavna vrata, da se ne bi ljudje pohujševali, temveč so ga peljali po vrtu do zidu, kjer so bila majhna vrata.

Kindermann je vratca opazil, se je poredno smejal in rekel:

»Tako! Tako! To torej so tista vratca, skoz katera prihajajo k vam prepovedani obiski«. Nakar mu je eden od menihov takoj odvrnil in sicer v zelo resnem tonu: »Ne, to so tista vratca, skoz katera spuščamo pijane prašiče ven«.

Od tedaj ubogi pevec ni smel več v samostan.

Književnost.

Zgodovinske anekdote, zbral dr. V. Šarabon, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 10 din. Opozarjamo vse prijatelje zabavnega in obenem poučnega čtiva na to lepo zbirko zgodovinskih dogodbic. Cena je tako nizka, da si knjižico lahko omisli vsak. Obsega 140 strani in okoli 300 anekdot. Naš »Brencelj« nam pripoveduje, v kakšni smeri se gibljejo. Zlasti opozarjamo nanje tudi naša društva in organizacije, saj so primerno izbrane, najboljše predmet za predavanja. V kratkem izide 2. zvezek. — k —

Zadružništvo.

Vzgojne naloge konsumnih društev.

Zadnjič smo govorili o nalogi konsumnih društev, da imajo delavca vzgajati k plačevanju vseh potrebščin v gotovini, da ga navajajo izhajati s tem, kar zasluži in da igrajo konsumna društva važno vlogo v osamosvojitvi delavstva, zlasti v njegovi osvoboditvi od trgovcev, kramarjev.

Druga važna naloga konsumnih društev je vzgajati delavstvo k treznosti. Mi Slovenci imamo žalibog pri vsej veliki izobrazbi, s katero se tako radi pobahamo, eno veliko napako, trpimo na enem, zelo občutnem socialnem zlu, namreč na alkoholizmu. Ako vzamejo konsumna društva svojo nalogo socialne vzgoje resno, potem morajo s svojim delo zastaviti tam, kjer je potreba največja, kjer je zlo najbolj škodljivo, to je pri alkoholizmu. Začeti morajo vztrajno in smotreno vzgojo delavstva k treznosti.

Ročdalski pionirji, ki so osnovali prvo konsumno društvo, so si s prvega početka začrtali zelo širok program, po katerem naj bi si delavstvo ustanovilo lastno kolonijo z obširnimi lastnim gospodarstvom. Med nalogami te delavske kolonije je bila tudi otvoritev brezalkoholne restavracije, kjer so vse opojne pijače strogo prepovedane. V izvrševanju svojega programa so poleg materijelnih ugodnosti svojim članom nudili tudi ustanove, ki naj pospešujejo izobrazbo in družabnost članov.

Ako pogledamo sliko, ki jo pri nas nudi industrijski delavski kraj v soboto, na plačilni dan in na praznik, tedaj pač ne moremo iz tega sklepati, da pri nas kako konsumno društvo dela za iztreženje delavstva. Koliko pijanih, omahujočih postav vidite! In žalostno pri tem je to, da povzročitelji tega zla niso le zasebni dobičkarji, koristolovni trgovci in kramarji, ampak da celo konsumna društva prodajajo ta delavski strup, češ ako ne bodo dobili pijače pri nas, bodo pa šli v trgovino, v kramarijo. Dobička je pa vendar škoda. To je neodpušljiva kratkovidnost in naravnost kaznjiva profitaželnost delavskih konsumnih društev. Društva s tem pokažejo, da se ne zavedajo svojih nalog, da jim ni pri srcu delavski blagor.

Tovariši, pomislimo samo eno! Čemu je treba, da nam državna uprava, da nam okrajna glavarstva izdajajo predpise, da se v soboto na plačilni dan od 5. popoldne preko praznika pa do ponedeljka jutraj ne sme točiti žganje? Ali smo tako slabi, ali smo tako otroški, da mora za nami stati vedno varuh, ta preskrbna državna uprava, ki ji je blagor delavstva tako na srcu? Ali res ne znamo sami varovati svojih koristi in skrbeti za svoj ugled? Ali mora res ravno žandar in policaj skrbeti za naše blagostanje in za našo treznost, kar ne znamo sami? Naša stanovska čast in ponos zahtevata, da se ravno v tej zadevi osvobodimo, da se postavimo na svoje noge in da v svoji gospodarski organizaciji v konsumnih društvih, pa tudi v svoji strokovni organizaciji, v naših strokovnih zvezah postavimo cilj treznosti kot častno zadevo delavstva in jo tudi rešimo.

Le premislimo, da smo tudi kot Slovenci v vprašanju alkoholizma dolžni nekaj storiti. Slovenija je v l. 1922 popila za dve in pol milijardi kron alkoholnih pijač. To je tako velikanska številka, da si danes niti dobro ne moremo predstavljati, koliko to pomeni. Približno sliko te vsote dobimo, ako pomislimo, da bi se pri današnjih cenah za dve in pol milijardi lahko na novo zgradilo mesto, veliko kot je približno Celje. **Zato je poleg stanovske tudi nujna gospodarska zahteva, da v vprašanju alkoholizma začnejo delati vse delavske organizacije za treznost, za odpravo največjega socialnega zla pri Slovencih in s tem tudi za lepše, človeka bolj vredno življenje slovenskega delavca.** Mi moramo doseči, da na plačilni dan, v soboto pred praznikom, ne bo videti na ulicah, na cestah in v vagonih omahujočih postav. Mi moramo v interesu stanovske časti izvesti, da se za naše blagostanje ne bo brigala policija in žandarmerija, ampak da bomo to vprašanje uredili v svojih organizacijah avtonomno kot svojo važno stanovsko zadevo.

Konsumnim društvom se odkriva tukaj široko polje delavnosti. Samo dosledno in vztrajno je treba vršiti vzgojo k treznosti in otrestiti se je treba kratkovidnosti in nesmiselnega profitarstva. Imeti morajo pred očmi vzgojo delavskega stanu v avtonomni organizaciji z lastnimi močmi. dr. — s —

Prometna zveza.

IZREDNI OBČNI ZBOR P. Z.

V nedeljo 4. 3. 1923 se je vršil v Ljubljani. Sklican je bil, da se izvoli nov odbor, ker se članstvo ni strinjalo s predsedovanjem na rednem občnem zboru dne 21. januarja 1923 izvoljenim predsednikom Beltram-om. Udeležba je bila nepričakovano dobra, kar je dokaz, da ima P. Z. še dovolj zavednih mož v svoji sredi, ki se ne dajo voditi od nediscipliniranih ljudi za nos. Občni zbor so posetili zastopnik policijskega ravnateljstva, g. dr. A. Gosar kot zastopnik J. S. Z. in tov. Rutar kot član osrednjega odbora J. S. Z. Zbor je otvoril tov. Beltram z dolgobesednim zagovarjanjem svojega stališča, kar pa je izzvalo pri zborovalcih le mučno zehanje, ker njegovim besedam pošten človek nič več ne verjame. Prešlo

se je na dnevni red, točka 2, volitev odbora. Posamezno se je volil samo predsednik tov. Vojteh Ceraj - Cerič in sicer enoglasno. Drugi člani predsedstva, strokovnega in nadzorstvenega odbora so bili istotako enoglasno voljeni, kakor jih je predlagala kandidatna lista. Po izvolitvi odbora je bil pri slučajnostih stavljen edin predlog, da se tov. Beltram in Breskvar izključita za vedno iz P. Z. Tudi ta predlog je bil od vseh navzočih enoglasno potrjen. Tovariši! Z Vašimi glasovi ste potrdili, da ste poštene možje, ki ne pahljate sem in tja za lastne koristi, temveč Vam je na srcu značajnost in skrb za stvar. Odbor, ki ste si ga izvolili, si stavi za svojo sveto dolžnost, da bo zastavil vse svoje sile za prosiel organizacije, ki bo le tedaj vplivna, če bo urejena in močna. Odbor pa tudi pričakuje, da mu članstvo stoji vedno tako možgano in enoglasno ob strani, kakor pri izvolitvi. Z Bogom na delo in za uspeh!

Tovarišem voditeljem plačilnic in blagajnikom. Glasom sklepa občnega zbora z dne 21. 1. 1923 znaša od 1. aprila naprej pristopnina K 10.—, članarina za vse skupaj K 16.—, posmrtnine za žene pa K 4.—. Članstvo pri posmrtninskem skladu je obvezno, torej plača vsak član mesečno K 16.—, če pa plačuje posmrtnino tudi za ženo pa skupaj K 20.—. Časopis se bo pošiljal v skupnih paketih le voditeljem, da ga razdele med one člane, ki s članarino niso več kakor en mesec zaostali. K temu nas sili skrb za denarna sredstva, da bomo premagali pri naši nizki članarini velike stroške za list. Upamo, da nas tovariši člani razumejo in nam bodo v tem pogledu šli na roko s tem, da bodo plačevali članarino redno in pa marljivo pridobivali novih članov. Člani v Ljubljani naj pridejo po časopis v tajništvo v Rokodelski dom.

Nočne doklade. Vodilnim osebnostim železniških uprav očividno ni jasno, kak namen in pomen so imele v predvojnem času in bi morale imeti še danes nočne doklade. Te doklade so bile priznane s človekoljubnim uvidenjem, da si uslužbenec mora za težko in odgovorno nočno službo privoščiti kaj telesnega okrepčila. V predvojnih razmerah je bilo to mogoče, a danes, ko stane kosček kruha 2 kroni, škatljica vžgalic 3 krone in ovoječek tobaka za pipo 6 kron, je pa nočna doklada v sedanjih višini zizvalen pljunkt v obraz. Uprava se mora pred vsem svetom naravnost sramovati, da imenuje 25 para še doklado in to v času, ko zasluži vsak kavarniški pikolo na napatninah po 200 do 300 kron dnevno. Seveda gospoda, ki vleče razen pripadajočih prejemkov še razne tajinstvene doklade, večisot dinarske renumeracije, mastne provizije in se šopiri v razkošnih palačah skoroda zastoj ter je vrgla zadnjo trohico čutā pravičnosti od sebe, si s takimi malenkostmi ne bo belila svojih visoko nad navadne zemljane šterlečih glav. Ob nezavednosti svojih podložitih sužnjev so postali velikani, okameneli, brezobzirni in brezsrčni. Toda uverjeni naj bodo, da se bodo uslužbenci vzdignili kakor en mož in svojim zatiralcem primerno podkurili, da bodo postali mehki in prožni. Izgovori drž. žel., češ, da nima kredita in juž. žel. na državno bodo morali prenehati. Ako mislijo kruteži, da jim sije solnce iz vedno jasnega neba, se zelo motijo. Naši klici po pravici se bodo zgostili v težak oblak, ki bo sipal goreče strele na njihove glave. Vsaka sila do vremena!

Uradniški pripravniki prometne službe, ki so obvezani nositi v službi uniformo dobivajo, ko so usposobljeni za samostojno vršenje službe takozvani »pavšal za službeno obleko«. V predvojnem času je bil ta pavšal preračunan po takratnih cenah K 330.— s katerim zneskom se je mož lahko čedno oblekel od nog do glave. Današnje cene obleki, zlasti uniformi so nam vsem predobro znane. Da pa ne bo kdo tako naiven in bo morda mislil, da se je tudi omenjeni pavšal primerno reguliral, povemo celemu svetu na glas, da plača železnica danes opravičencu pod istim naslovom Din. 82.50, za kar si srečnež lahko kupi makari eno kravato ali pa par »ho-

zentrogerjev«. Da bo fant pa vseeno čeden, se mu pa nudi v oblačilnici blago, plačljivo v čeških kronah po dnevnem kurzu.

Železničarska godba svira dobro in ne zaostaja prav nič za vojaško. To je zasluga g. kapelnika in pa marljivih članov, ki posvečajo umetnosti svoje službe prosti čas. Ob javnih nastopih žanje godba hvalo in priznanje občinstva v pogledu discipline in zmožnosti, a zasmeh glede neprimernih oblek, ki ne odgovarjajo pogojem, ki jih zahteva publika od organizirane čete. Uprava železnice bi gotovo ne falirala, ako bi dala za primere javnega nastopa čedno enotno obleko na razpolago onim, ki je sami nimajo. Bilo bi to tudi njej le v čast.

Jesenice. Skupina Prometne zveze na Jesenicah je imela dne 28. februarja 1922 svoj redni občni zbor, ki se je ob navzočnosti g. poslance Gostičarja, delegata osrednjega odbora iz Ljubljane in številnih zavednih članov vršil v kar najlepšem redu. Novoizvoljeni odbor je sledeči: Predsednik Šušteršič Iv., podpredsednik Rubin Fr., tajnik Zidanšek K., blagajnik Jakelj L., odborniki Tepina Fr., Koblar Fr., Čop Ant. in Palčič Iv., preglednika računov Kavelar Fr. in Ješe Aleš. Izbrani tovariši nam jamčijo, da bo skupina tudi nadalje delovala tako marljivo in vzorno, kakor vselej dosedaj.

Zalostno, a resnično. »Jutro« z dne 28. 2. 1923 prinaša v inseratnem delu prošnjo več železniških uradnikov za delo v svrhó postranskega zasluzka, ker s svojimi službenimi prejemki nikakor ne morejo več živeti. Pripravljene so prevzeti vsakršno delo. Tako daleč smo torej prišli v državi svobode, da se mora uradnik ponujati za cestnega pometača, če hoče jesti in se za skrajno silo še obleči. Oče Pašić meče milijone za volilno agitacijo v prid svoje proslule stranke skozi okno, a oni pa, katere se imenuje stebre države, in to so vsi javni nameščenci, stradajo in poginjajo. Ali je vspricho takih razmer čudno, če občinstvo godrnja, da se na železnici brez bakšiša nič ne opravi. Mi pravimo k temu, da je srečen tisti, komur kdo kaj »v roko stisne«, nesrečen pa oni, ki hodí pot poštenosti in zato poginja. Ni več daleč čas, ko bo moral javni nameščencem felitati milodare po gostilnah, na božjepotih in cerkvenih pragih. Teško mu ne bo vzbujati usmiljenja občinstva, kajti razcapan in izstradan je že dovolj za beraški poklic. Zgorajšen oglas ni prav nobena pustna šala, temveč bridka in gola resnost, ki bi morala odpreti oči vsem onim, v čigar rokah leži usoda železniškega uradništva, pa tudi ostalega uslužbenstva. Pa kaj bi pričakovali od ljudi, ki se nikoli niso pečali s širokopoteznimi socialnimi problemi temveč so se zbog priučenega birokratizma povspeli na mastno plačana vodilna mesta. Tak človek kaj hitro pozabi, da je i sam enkrat jedel trd kruh in morda iz maščevanja nad svojo lastno preteklostjo sedaj tlačí druge k tlom, kolikor in kakor le more. Pregovor pravi, da ga ni večjega neusmiljenega, kakor je sit berač.

Brezupna bodočnost. Živila so se zadnji mesec, ko so lišni posestniki podražili stanovanja in trgovske lokale, neprimerno podražila. Sorazmerno z živili gredo tudi cene oblačilom in obutvi navzgor. Sedaj se pa sliši, da zahtevajo krojaški pomočniki povišanje plač kar za 70%. Ume se, da bodo tem sledili tudi čevljarji ter, da se navadnemu zemljanu sploh ne bo več mogoče se oblačiti, če ne bo hotel od glada umreti. Nimamo nič proti temu, ako si more kdo pomagati do boljšega kosa kruha, toda prenevanje se nam zdi, da stalno plačani javni nameščenci, k katerim spadamo tudi mi železničarji moledujejo zastoj, dočim razsipavajo ministri težke milijone za vzdrževanje svojega do mozga gnilega režima.

Čevlje kupujte z znamko »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznana najboljše. Glavna zaloza Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Doma in po svetu.

V naši domači notranji politiki smo sedaj prešli v najživahnejši volivni boj. Radikalna stranka je po dolgotrajnih pripravah vendarle izdala svoj volivni oklic, izključila Protiča in njegove pristaše ter vse neoficijelne kandidate iz stranke ter poslala vse svoje ministre in cel aparat svojih strankarskih uradnikov (v Sloveniji šefa agrarnega urada Lukana, drž. pravdnika v Mariboru viteza Graselija in znanega bivšega mariborskega komisarja dr. V. Pfeifer - ja) v volivni boj. Dela se z denarjem in obljubami. S posebno silo so se vrgli ti možje pri nas na Prekmurje, kjer so že bolj v spominu madžarske volitve. Tako brezobzirnega izrabljanja vladne moči še nismo poznali. Pri nas bode imel sedaj kmalu vsak radikalski kandidat in agitator red sv. Save. Ta radikalska agitacija bode pri nas na deželi pač uničila samostojne in demokrate. SLS pa se teh novih nasprotikov ne boji. Proti njej oni nimajo orožja, zato so pa poslali v boj dr. Šušteršiča, ki je imel doslej šele en voliven shod v Borovnici, pa še tega je tako priredil, da se je za njega zvedelo še-le en dan popreje in po poročilih je bil shod ne shod njegovih somišljenikov, ampak pristašev raznih strank, ki so hoteli zopet enkrat slišati tega gospoda. Glavni šlagar dr. Š. je, da je SLS izdala avtonomijo. In čudno! Tudi »Jutro« sedaj isto trdi, čeprav še vedno v člankih piše o separatističnih izdajalskih klerikalcih. Take doslednosti je zmožen le demokratski žurnalist. **Zunanja politika** Jugoslavije beleži dva važna dogodka. V soboto-so naše čete zasedle od Italijanov izpraznjeni Sušak. Po mučnem odlašanju je naposled vendarle prišlo do tega. Zdaj pa je morala naša vlada še zamenjati predsednika svoje komisije admirala Prica z dr. Rybarem. Italijani so to zahtevali, češ da je Prica med vojno sodil laškega patrijota Nazarija Saura. Zasedbi Sušaka sledi sedaj izpraznitev severne Dalmacije po Italijanih in končna razmejitev ter sklepanje trgovskih pogodb. Drugi dogodek je pa sestanek naše in bolgarske komisije v Nišu, kjer se obravnavajo obmejni dogodki. Poročali so, da pogajanja lepo potekajo, da bodo smeje naše patrolje preganjati bolgarske četaše čez mejo in obratno. Ta trenutek so porabili »makedonstružiči« in zopet napadli mesto Štip ob meji ter tam pobili nekaj naših ljudi. Tudi razprava o pogajanjih med našo vlado in Avstrijo še vedno prav zelo zanima zlasti slovensko javnost. Oglasili so se strokovnjaki (n. pr. J. Jovan), ki pravijo, da pomeni pogodba, ki je bila sklenjena predzadnji teden v Belgradu, za Slovenijo in Dalmacijo ogromno škodo. Naše zadruga, ki so imele kaj denarja naloženega v Avstriji bodo težko udarjene, ker bodo dobile za 100 K le 8 dinarjev. Še nevarnejše je za kraje na Štajerskem vprašanje sekvestrirane in prodane imovine, za katero dobe Nemci popolno odškodnino. Če spravijo pod to točko še imovino Südmarke in Schulvereina, bo to grozovit udarec za nekatere štajerske občine. Tako dobivamo iz Belgrada udarec za udarcem. **V Orientu** vzbuja pozornost turški državni zbor v Angori. Najprej so poročali, da je odobril angleške predloge glede miru, nato pa so poročali zopet, da je zmogala bojevitost struja. Ker pa se je doslej mirovalo tam doli, smemo vendarle upati, da ne pride do vojne. Mnogo se pečajo listi z vojaško organizacijo Rusije, ker je še vedno mogoče kak spopad med Rusijo in Poljsko zaradi Memela. **Ruhrsko** vprašanje je zadnji teden malo manj zanimalo javnost. Francozi so pričeli s strogotostjo pobirati globe, ki jih nalagajo onim meštom, kjer se pokaže odpor proti francoski okupaciji. Navadno poberejo denar iz mestnih hranilnic. Tudi vedno nove kraje ob Renu zasedajo. Vidi se, da se noče nobena stranka udati. Nemci vedno upajo na posredovanje. Angleži in Amerikanci pa še vedno nočejo posredovati. Menda jim ni tega nič treba. **Angleži** ravno te dni poročajo, kako lepo pri njih napreduje industrija in kako se manjša število brez-

Dr. P. A. T.

Socializem in vera.

Od kod ima človek vero?

»Ko je bila človeška kultura še v povojih, ko je človek še mislil, da se sonce vozi v zlatem vozu okoli trdnostojče zemlje. — Seveda si je to predstavljaj, da morajo biti v ta voz vpreženi imenitni konji in da jih mora imeti na vajetih sam bog. Molili so ga... Podobno so si predstavljali tudi luno kot boga, toda veliko manjši je bil ta bog in šibkejši. Ženskega spola. Tudi mati zemlja je bila boginja. Morje so si predstavljali pa zopet kot boga moškega spola. Ker so poznali mnogo velikanskega in nerazumljivega, dobrega in slabega, zato so imeli mnogo bogov, večjih in manjših, dobrih in slabih. Ker so dali vsem tem bogovom človeško podobo, so jim dali tudi človeške lastnosti: ljubezen in sovražstvo... Vstali so filozofi in so rekli: Tisto bitje, ki je vse ustvarilo, je bilo in je neskončno. Grdo je, če mi natikamo človeške lastnosti... Ljudstvo pa filozofov ni razumelo. Mislilo je, da se delajo iz bogov norca«. Soc. in vera p. 11-13). Tako - le si predstavljaja g. Bernot postanek vere med človeškim rodom. Poglejmo kaj pravi k temu moderna znanost, na katero se isti g. pisatelj tako rad sklicuje.

Iznajditelji te razlage.

Ker nočemo delati krivice g. Bernotu, zato moramo poudariti, da te njegove misli niso originalne, ampak, da so jih spravili v svet gospodje **W. Schwartz**, **A. Kuhn**, **M. Müller** i. dr. V svojem nagnenju, da bi spravili s sveta pojem o veri, ter jo nadomestili z znanostjo so si celo stvar zamislili takole: Prvo, kar človek na svetu opazuje je narava in razni naravni pojavi. Razumljivo je, da človek išče vzroka tem raznim pojavom, ker že po svoji naravi hoče vedeti vzrok vsake stvari. Za pravilno spo-

znavanje narave in naravnih pojavov je pa seveda potreben dolgotrajen študij, tega pa človek tedaj, ko je bila njegova kultura še nizka, ni bil sposoben, zato si je pri vsakem nerazumljivem, naravnem pojavu predstavljal enostavno, da je to bog. Videl je sonce, pa si ga ni znal prav razlagati in rekel je: to je bog. Videl je luno, morje, obsežnost in rodovitnost zemlje i. t. d. pa si je pod vsako stvarjo, ki mu je bila nerazumljiva predstavljal boga ali boginjo, kakršnega spola je tista stvar pač bila. Nastalo je tako mnogoboštvo in njegovi maliki. Čim bolj pa se je širilo človeško spoznanje, tem bolj se je manjšalo tudi število bogov. Nastal je tako dualizem ali nauk o dveh bogovih, početnikih dobrega in slabega na svetu, ter končno monoteizem, nauk o enem samem bogu. Čim bolj je človeštvo napredovalo v spoznanju narave, tem manj bogov je potrebovalo, tem manj seve tudi vere, ker mu je isto vedno bolj nadomestovala naraščajoča znanost. Kót dokaz za to svojo »duhovito« razlago navajajo zgoraj omenjeni gospodje površna poročila potnikov o nizki kulturi prvotnih narodov, predvsem pa jih je vodilo pri tem nagnenje, spraviti s sveta vero. Kakor se je namreč ravnila iz praelice opica in iz opice človek, o čemer je bil govor v Praviči z dne 22. februarja 1923, ravnotako se je razvijala tudi vera iz mnogoboštva v enoboštvo in končno bo naraščajoče spoznavanje narave spodrinilo tudi enoboštvo in ostala bo le znanost. Čisto razumljivo je, da mora vsak, ki je navdušen za opičje pokolenje človeka, biti navdušen tudi za »krasno« razlago vere in tako najdemo tudi g. Bernota med tovrstnimi razlagatelji vere. Toda kljub temu, da se je tej razlagi pridružil g. Bernot, vendar ista trpi na oni napaki, namreč, da ni resnična.

Znanost dokazuje nasprotno.

Ravno tista veda, etnologija, ki popisuje prvotne narode in njih običaje, na katero se opira zgoraj ome-

njena razlaga g. Bernota in njegovih prednikov je to razlago tudi pokopala. Potopisi potnikov, ki so opisovali prvotno ljudi, kot duševno najnižje stoječa bitja, polna grozot, nenravnosti in drugih grdobji so se izkazali kot zelo površni in pomanjkljivi. Res je sicer, da je teh stvari mnogo najti ne samo pri prvotnih narodih, toda res je tudi, da za spoznavanje, zlasti verskega prepričanja kakega naroda ni zadosti samo mimoidoče opazovanje, ampak treba je delj časa med njim živeti, pridobiti si njegovo zaupanje, še le potem si je mogoče ustvariti pravilno sodbo o njih običajih, verskem prepričanju i. t. d. In na to pot se je podala moderna etnologija, znanost, ki nam opisuje prvotne narode, njih običaje, versko prepričanje i. t. d. Dolgotrajno in pazljivo opazovanje prvotnih, na najnižji kulturni stopinji živelih narodov, kakor jih najdemo še sedaj v notranji Afriki, na Filipinih, v Avstraliji je privedlo moderno znanost do ravno nasprotnih zaključkov, kakor to uči g. Bernot. Zmoten in pogrešen je predvsem nauk o grozovitostih, nenravnostih in grdobjah prvotnih narodov. Nasprotno čim dalje nazaj sežemo in čim prvotnejše rodove človeštva opazujemo tem bolj naravnno visoke rodove najdemo. Divjega, brezobzirnega **boja za obstanek**, kakor ga moderni »učenjaki« tako radi pripisujejo prvotnim narodom, pri njih sploh ne najdemo. Prepriči, uboži so redkejši kot kje drugod. Popolnoma neznani so človekožrci in druge grozovitosti. Neznano je tem narodom telesno mučenje ali sploh človeške žrtve. Neznana jim je sužnost, nasprotno svobodo ljubijo nad vse in jo smatrajo za najbolj nedotakljivo stvar slehernega človeka. Velika ljubezen vlada v **družini**. Otroci ljubijo stariše in obratno. Popolnoma neznan pojav pri njih je takomenovani umetni splav in pomor otrok. Že otroke vzgajajo k ljubezni ne samo do starišev, ampak sploh do starih ljudi ter jim vcepljajo dolžno skrbeti za vdove in sirote. Vsi poznavalci teh prvotnih rodov so edini v tem, da jim je poštenost v toliki

poselnih. Posebno so ponosni na pogodbo z Ameriko glede odplačevanja ogromnega vojnega dolga. Vse druge države izjavljajo, da vojnega dolga plačati ne morejo, tudi naš finančni minister je te dni to izjavil. Anglež pa pravi: »Če kdo dolg naredi, ga mora tudi plačati, kajti sicer nima več kredita«. Amerikanci pošiljajo svoje ljudi v Rusijo, da tam navežejo gospodarske stike. Tako so povsod ljudje na dela za zboljšanje gospodarskih razpovod mer, le na evropski celine imamo nad seboj še vedno Damoklejev meč vojne in še vedno razburjajo ljudi predvsem čisto politična vprašanja.

dr. — p —
× × ×

Gospodarski pregled. Naš dinar je z ozirom na prejšnje dogovore z Italijo in z nemško Avstrijo v ceni na svetovnem trgu napredoval. V Curihu je bil vreden 23. februarja 5.10—5.07 centov, 26. februarja 4.12—5.15 in 2. marca 5.32 1/2 centa, vsled česar se je dobil dolar na borzi v Zagrebu 23. februarja za 102—102 1/2 dinarja, 26. februarja 101.5—102.5 in 2. marca za 97—98 dinarjev. V soboto 3. marca so prodajali v Zagrebu izven borze dolarje po 97 dinarjev in lire po 4.55 do 4.65 dinarjev. Ker je vrednost dinarja poskočila, smo pričakovali, da bodo trgovci vsaj cene dvignili, toda ljubljanski trgovci so kar tebi nič, meni nič povišali cene špeceriji tudi mesarji so cene znatno zvišali, ne da bi kdo nastopil proti takemu pravemu izkoriščanju malega človeka, četudi imamo na papirju zakon o pobijanju draginje, toda sodišča imajo druge skrbi, kakor nastopati inciativno v boju za pobijanje draginje, dasi so v to poklicana. Medtem ko drugod po svetu cene žitu padajo, jih pa jugoslovanski veletržci drže in jih celo dvigajo in samo čakajo, kdaj bodo napravili izvozne carine, da bodo naše žito prodajali v inozemstvu ceneje, kakor v Jugoslaviji, kjer mora mali človek plačevati z visokimi cenami tudi valutne izgube — špekulantov. Začetkom tega tedna je vrednost našega dinarja zopet izdatno poskočila.

c —

Jugoslovanska strokovna zveza.

IZREDNI OBČNI ZBOR JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE DNE 25. II. 1923.

V nedeljo dne 25. t. m. se je vršil izredni občni zbor Jugoslovanske strokovne zveze v prostorih I. del. konsumnega društva v Ljubljani. Ob 2. popoldne ga je otvoril tov. Rutar s pripombo, da odvarja občni zbor s pooblastilom predsednika, ker je zadržan. Nato je poročal tov. tajnik. Poročilo je opisalo položaj strokovnega gibanja in strokovnih organizacij zdaj ter položaj celotnega gibanja ne samo krščansko socialnega.

Tov. blagajnik je poročal o stanju blagajne, ki ni ravno povoljno v glavnem radi tega, ker se še večina zvez boré za obstoj in še niso tako trdne, da bi redno plačevale določeno članarino. V svojem poročilu je zahteval odločnih korakov, da se trenutno pride iz zagate. Po končani razpravi o poročilih, ki je bila precej živahna, se je izvolil sledeči odbor: Dr. Gosar Andrej, Gostinčar Josip, Kremžar Franc, Kosec Ivanka, Rutar Jože, Žumer Srečko in Lajevec Anton. Namestnikom so bili izvoljeni: Burkelj Alojzij, Kordin Fran, Kogovšek I. in Kukovca Fran.

Pri točki slučajnosti se je razpravljalo o pritožbi tov. Beltrama, kateri se je pritožil na občni zbor proti sklepu načelstva, ki je poverilo posle »Prometne zveze« z ozirom na dogodke v njej zopet staremu odboru z nalogo, da skliče občni zbor.

Po daljši razpravi so se vsi delegati soglasno izrekli, da je sklep pravi in da je bil z ozirom na obstoj organizacije na mestu.

meri lastna, da so tatvine in ropi pri njih skoro nepoznana stvar. Zelo redka pri teh rodovih je laž in hinavščina. Kar se tiče spolne npravnosti so jim pred vsem nepoznane vse spolne orgije, kakor jih najdemo pri kulturno višjih, da celo kulturno najvišjih narodih. V veliki meri jim je lastna sramežljivost in obleka jim služi edino le v ta namen. Otroci hodijo do spolne godnosti brez obleke, kar človeka nehoti spominja na nedolžnost prvih starišev. Kar se tiče predzakonske čistosti pri nekaterih rodovih pač vlada večja prostost, dobe se pa rodovi, pri katerih se tudi ta zahteva in se vsak tozadeven prestop dek ostro kaznuje. Zakonska zvestoba se v enaki meri zahteva od obeh zakonski in se prestopki tudi pri obeh enako strogo kaznuje, navadno s smrtno kaznijo. Ločitev zakona je neprimerno redkejša, kakor pri kulturno višje stoječih rodovih. To prihaja deloma pač tudi od tod, ker je medsebojna izbira ženinov in nevest neprimerno bolj svobodna, kakor pri narodih z višjim razvojem. Vse to ni morda bajka, ampak gola dejstva, kakor nam jih poročajo najmodernejši raziskovalci priznana najbolj prvotnih narodov kakor so to črnci v srednji Afriki, Andamaneci, potem Semang na Malakki, Negriti-rodovi na Filipinih i. dr. V mnogih točkah so jim slični tudi južnovzhodni Avstralcji in Tasmanji, ki veljajo splošno kot najstarejše deblo človeškega rodu. Prvi, ki je zavrzel staro bajko o grozovitostih teh prvotnih rodov je bil znan mitolog Andrew Lang l. 1898 v svoji knjigi: The Making of Religion. Moderna etnologija le potrjuje njegova izjavjanja. Podlago te visoke etične kulture tvori vera v eno najvišje bitje. Nekateri rodovi so mu dali ime »grom«, drugi »nebo« ali »gospod« ali »naš oče«. Isti prebiva ponajveč v nebesih, vsekakor nima na zemlji omejenega bivališča, ne tempeljav, kakor tudi ne slik. On ima najvišjo moč nad vsemi stvarmi in osebam. On ga šilja boleznim in smrti, večkrat kot kazen za greh, ki ga kaznuje tudi še na onem svetu, kjer plačuje tudi dobro.

Tov. Rutar je na to zaključil občni zbor želeč JSZ obilo uspeha v dobi do rednega občnega zbora.

Naš praznik 19. marec se bliža. Že zadnjič je bil poziv v »Pravici«, kateremu so se nekatere skupine že odzvale, vendar pa je odziv z ozirom na število zvez in skupin premajhen. Dogovorite se pravočasno in sporočite, ker na sporočila zadnje dni se ne bo mogoče ozirati. Poročila morajo vsebovati celoten spored dneva in sicer: službo božjo, kdaj se vrši, shod i. t. d.

Na zadnja naznanila se ne bo mogoče ozirati in sicer na naznanila, ki bodo došla po 15. III. 1923. Zato se požurite!

Smrtna kosa. V Mariboru je umrl naš zvesti član tovariš Anton Kastrun. Bodi mu zemlja lahka in časten spomin!

Diskuzijski večeri. Na prihodnjih diskuzijskih večerih naj skupine obravnavajo pravilnike k zakonu o zaščiti delavcev. Izvlečki bodo dostavljeni v okrožnicah.

STROKOVNA ZVEZA JAVNIH IN ZASEBNIH NAMEŠČENCEV.

Že v zadnji eni številki »Pravice« smo opozorili na ustanavljanje strokovne zveze javnih nameščencev. Danes pa še nekaj pojasnil. Člani pristopajo pač, toda občnega zbora še ne skličemo, dokler se nam ne bo zdelo primerno, ker po občnem zboru mora biti poslovanje brezhibno, upamo pa, da bo občni zbor prihodnji mesec.

Umestno se nam zdi, da pripomnimo še to kar je v zadnjem dopisu izostalo, namreč da imajo člani, ki pristopijo pred občnim zborom, samo 3 mesečno karenčno dobo, medtem ko bodo člani, kateri bodo pozneje pristopili imeli daljšo čakalno dobo.

Priglasijo se vsak lahko pisмено ali osebno vsak dan od 8—2 popoldan in od 4—6 zvečer. Stari trg 2/I.

Tekom prihodnjih dni bo izdelan poslovnik in bo potem članom osnutek že pred občnim zborom na vpogled. Iz poslovnika bo podrobno razvidno, kakšne ugodnosti in dolžnosti ima član v tem. Ko je zadnjič samo v glavnem obrisu bila omenjena zdravniška pomoč.

Javni nameščenci, organizirajte se v krščanski strokovni organizaciji javnih nameščencev: »Strokovni zvezi javnih nameščencev«, da boste imeli moč kot jo imajo fizični delavci v svojih strokovnih organizacijah!

Iz pisarne. 11. 3. 1923 ob 10. uri dopoldne bo zboroval redni občni zbor centrale v prostorih I. del, kons. društva v Ljubljani.

Skupinam priporočamo, naj prično živahno dopisovati. Pride dopis, pa je v njem samo suho poslovno poročilo. Organizacija, če hoče svojo strokovno in organizacijsko delo usmeriti, mora biti informirana tudi o položaju, v katerem se vsaka skupina nahaja oziroma članstvo, upoštevajoč druge organizacije in ozračje.

STROKOVNA ZVEZA TOVARNIŠKEGA DELAVSTVA.

Redni občni zbor Strokovne zveze tovarniškega delavstva.

V nedeljo dne 25. t. m. se je vršil I. redni občni zbor Strokovne zveze tovarniškega delavstva. Ob 10. uri dopoldne je otvoril predsednik tov. Rutar občni zbor, konstatiral sklepčnost in določil tovariša Cviklja in Lombarda, da sta ugotovila zastopstvo in število delegatov. Po ugotovitvi je poročal, da je zastopanih 10 skupin in sicer: Jesenice (dva), Tržič (tri), Križe pri Tržiču (eden), Kamnagorica (eden), D. M. Polje (pet), Preska (tri), Celje (eden), Vrhnika (eden), Dol pri Ljubljani (dva), Vič-Glince (eden) delegatov, ki so zastopali 1450 glasov, skupaj je bilo udeležencev 23. Jugoslovanska strokovna zveza je zastopal tov. Cvikelj. Tajnik Strokovne zveze tovarniškega delavstva tov. Lombardo je podal tajniško poročilo. Zveza je imela tekom leta 15 mezdnih gibanj, namreč takih, kjer so se sklenile kolektivne pogodbe, štiri enake, več manjših posredovanj, tri stavke. Shodov in sestankov je priredila štiri večje in 59 shodov in

Nikogar ne nadleguje po nepotrebnem, kakor to delajo večkrat ljudje, ampak je vedno dobitljiv ter rad pomaga, sploh vse dobro prihaja od njega.

Razumljivo je, da uživa tako bitje tudi temu primerno spoštovanje, ki se kaže že v tem, da navadno le s strahom o njem govore. Najočitnejše znamenje spoštovanja pa je, da ga brezpogojno priznajo kot najvišjega postavodajalca, kar pri teh svobodoljubnih rodovih veliko pomeni. In da to priznanje ni samo teoretično, kaže njih npravo življenje, kakor smo je zgoraj opisali. Lahko pač spoznamo iz tega dejstva vso zmoto in pogrešenost modernih verskih teorij, ki trdijo, da nima vera z npravnostjo nič opraviti, ampak, da je šele pozneje prišlo do njune medsebojne zveze. Kar se tiče češčenja tega najvišjega bitja je na prvi pogled le malo njegovih sledov najti pri teh prvotnih rodovih. Vendar najdemo pri vseh teh pigmejskih rodovih neke vrste molitev. Navadno so te molitve kratke in ob raznih prilikah različne. Zgledajo v resnici tako kot nekaj govor in klic k najvišjemu bitju, ter kažejo tako otroško zaupnost v občevanju ž njim. Dobro znane so nam pa žrtve, ki jih doprinašajo temu najvišjemu bitju vsi rodovi izvzemši Semangov. Ta žrtev obstoji iz prvini, to je prvega lovskega plena in prvih gozdnih sadov, ki jih poznajo. Razvidno je tudi iz tega vsa pogrešenost moderne teorije o postanku žrtev, ki trdijo, da slednje izhajajo iz navade, mrtvim dajati hrano. Večina pigmejskih rodov te hranitve mrtvih sploh ne pozna. Njih žrtve so prvine, ki jih dobe na lovu ali v gozdu in tvorijo priznanje najvišjega bitja kot najvišjega gospoda in lastnika cele zemlje in vsega, kar si človek prilasti.

Tako najdemo tu resnično in popolno vero z vsemi bistvenimi deli: z verskimi in npravnimi nauki ter bogočastjem, ki se javlja v molitvi in žrtvah. Vse to kar pripoveduje g. Bernot o božjem češčenju solca in lune in drugih stvari je sicer resnično pa le v toliko, da

sestankov posameznih skupin in plačilnic. Načelstvo je imelo 28 rednih in sklepčnih sej, štiri seje so bile nesklepčne. Strokovni odbor je imel 2 seji. Iz poročila je bilo razvidno, da se je položaj pri nekaterih skupinah precej zboljšal, vendar pa jih je še precej, ki še zaostajajo in bo treba v bodočnosti skrbeti, da se zboljšajo, kar je pa seveda mogoče edino le s sodelovanjem skupin in članstva. Po kratki razpravi se je tajniško poročilo odobrilo.

Tov. blagajnik Anton Lajevec je poročal o stanju blagajne. Zveza je imela prometa brez stavk (stavkovna podpora in stavkovni prispevki) 170.000.— Din. Koncem leta je bilo plačujočih članov 1.900. Zveza ima že nekaj obrambnega sklada, ki je nedotakljiv, določen samo za skrajno silo. V navedenem prometu istotako ni od centrale Jugoslovanske strokovne zveze določen enkratni prispevek. V splošnem pa bi primanjkovalo denarnih sredstev, če bi se uvedla sistematična agitacija. (Brez sistematične in zelo živahne agitacije ne more nobena strokovna organizacija živeti in ne more ščititi delavstva, kakor tudi ne more nobena strokovna organizacija vršiti svojih dolžnosti in vsolati članov. Varčevanje je pri strokovni organizaciji potrebno in se mora varčevati, toda kdor ne ve, da je »fiskalno« stališče v sistematični agitaciji in glede na delavski tisk najgrešnejše in najlahkomišlenejše zapravljanje, ne pozna niti črke o temeljnih načel o vodstvu modernih strokovnih organizacij. Op. ur.) Po nekoliko daljši debati se poročilo blagajnika odobrilo.

Od občnega zbora določeni člani za pregled računskega zaključka so poročali, da je rač. zaključek v redu in so predlagali absolutorij načelstvu, na kar se je volilo načelstvo, strokovni odbor, nadzorstva in sicer:

Načelstvo: Rutar Jože, Jug. tiskarna, Kinkl F. derik, Indus, d. d. Lajevec Anton, D. M. Polje, Šemerl Ivanka, mlarna Vič, Semenič Andrej, Ljubljana, Stari trg 2/I.

Strokovni odbor: Kukovca Franc, D. M. Polje, Gostinčar Franc, D. M. Polje, Ločniškar Ivan, mlarna Vič, Brtoncelj Franc, Jesenice, Režan Franc., Medvode, Knific Franc, papirnica Goričane, Majeršič Ivan, Tržič Gorenjsko, Jeraj Ivana, tov. Indus d. d., Vrgovc Ivana, Kozarje 64, Dobrava, Koren Blaž, Celje.

Nadzorstveni odbor: Dr. Gosar, Jože Gostinčar, Srečko Žumer. Pri točki slučajnosti so se stavili razni nasveti in želje skupin, posebno se je poudarjalo, da mora zveza skrbeti za izobrazbo članov.

Ob 1. uri pop. se je nato zaključil lepo uspešni občni zbor s pozivom, da stori vsak član svojo dolžnost, potem bo zveza pri drugem občnem zboru štela podvojeno število članov.

STROKOVNA ZVEZA RUDARJEV.

Iz centrale. Z ozirom na težkoče, s katerimi je združeno poslovanje centrale s posebnim ozirom na to, ker se nahaja v Trbovljah se je začelo razmišljati in je tudi Jugoslovanska strokovna zveza že izrazila svoje mnenje, naj se prenese centrala iz Trbovelj v Ljubljano.

Za izvršitev tega govori več momentov med njimi tudi dejstvo, ker je Ljubljana pač vedno še centrum, v kateri poslujejo vse oblasti in bi bil stik tesnejši, posredovanja lažja in moči bi se bolj izrabile.

Misel je resna in premeščanje je potrebno z ozirom na krščansko socialno organizacijo samo kakor tudi z ozirom na splošno delavsko gibanje. Toliko v vednost.

Trbovlje. Dne 9. t. m. ob 4. uri popoldne se vrši enaka Strokovne zveze rudarjev. Razmotrivalo se bo o prestavitvi centrale. Enkete se udeležijo tudi zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze. Upamo, da pridemo do pravega zaključka, ki bo dvignil in utrdil našo organizacijo in se bodo izravnali nedostatki, ki so ovirali uspešen razvoj.

Trbovlje. V torek dne 13. marca bo sestanek strok.

so narodi v resnici te stvari po božje čistili, neresnično pa v toliko, ker to ni vera prvotnih narodov, ampak znači le otemnelost prvotnih verskih nauk. Da so ravno pot v njih versko naziranje je razumljivo iz dejstva, ker se ravno solnce in luna premnogim narodom prikazujeta na enak način. Čim dalje pa gremo v kulturni zgodovini človeštva nazaj, tem čistejši pojme o Bogu in npravnosti najdemo pri njih. Ker si pa moramo predstavljati, da so tudi ti, nam dostopni prvotni narodi že doživeli svoj verski razvoj, zato nujno sledi zaključek, da prvotne vere tudi pri njih ne moremo najti v najčistejši obliki, ampak da je tudi pri njih že kolikortoliko zatemnela. Sledi pa dalje iz tega tudi, da če so že sedanji prvotni narodi v kolikor so nam dostopni, pač bili v veliki meri vsposobljeni sprejeti božje razodetje, toliko bolj so morali biti potemtakem zato pripravni njihovi predniki.

Radi sicer priznamo, da bi končno človeški rod mogel priti do naravnega spoznanja božjega iz lastnih naravnih moči in bi lahko tudi na podlagi tega naravnega spoznanja uravnal svoje razmerje do Boga. Toda dejstvo je, zgodovinsko dejstvo, kakor nas uči moderna etnologija, in ne samo verska resnica je da je človek dobil od Boga razodetje, toda o tem drugič več. Za danes bodi omejeno le to, da bi se bil g. Bernot pred kakimi dvajsetimi leti še morda lahko skliceval na tedaj moderno znanost, danes je pa njegov nauk o prvotni veri že zastarel. Ravno tista znanost, ki po nauku g. Bernota, samo to prizna, kar ve, je morala priznati, da imajo katoličani prav s svojim naukom o veri, pa naj bo g. Bernotu zaradi tega še tako hudo.

× × ×

zveze rudarjev »skupina Trbovlje« v Društvenem domu in sicer popoldan ob 4. uri. Udeležba obvezna.

S. Z. R. skupina Trbovlje ima svoj redni občni zbor dne 25. III. 1923 popoldan ob pol 4. uri v običajnih prostorih.

Vsem skupinam! Skupine katere še niso imele svoj letni občni zbor, naj ga čim prej skličejo.

Načelnstvo S. Z. R.

Huda jama. V nedeljo dne 11. III. bo shod del. zveze. Govorila bosta tov. Keše in Kukmann iz Trbovelj. Delavci, vsi na shod!

Skupina rudarske zveze v Zagorju je darovala za tiskovni sklad 100 Din. Tovariši posnemajte! Agitirajte in širite »Pravico«!

Trbovlje. Te dni je odšel k vojakom letnik 1902. Med njimi je mnogo fantov in tudi družinskih očetov iz našega revirja. Dosedaj je bila navada, da je dobil vpo-klicanec dopust za čas, da je odslužil svoj rok in je nato brez nadaljnjega zopet stopil nazaj v delo. Danes je seveda reč malo drugačna, to se pravi: tukajšnje podjetje ravna čisto po svojem. Tisti, ki je tako srečen, da je zaposlen v Trboveljski družbi in je poklican k vojakom, temu se da kratkoma obračun — z drugimi besedami povedano: vržejo ga kratkoma na cesto. Vzrok temu je baje okrožnica, katere vsebina je: »Odpust vsem k vojakom odhajajočim«! S kakim veseljem in z odpustnico v roki tak fant ali pa celo družinski oče gre k vojakom, si lahko vsak sam misli. Od česa bo žena ali pa otroci tačas živeli, tega nihče ne vpraša. Morda od zraka?

Mi ne vemo, kaj je centralno ravnanje Trboveljske družbe dovedlo do tega skrajnega nesocialnega čina napram revežem, ki so že itak udarjeni, ker morajo k vojakom.

Naša dolžnost je, da odločno povemo javnosti in merodajnim oblastem, da se z delavstvom v dvajsetem stoletju ne postopa tako, kakor je pričela Trboveljska premogokopna družba. Pričakujemo, da bodo merodajne oblasti napravile red.

Poselska zveza.

Ljubljana. V nedeljo dne 11. t. m. popoldne priredi naša centrala »Poselska zveza« tombolo v veliki dvorani »Uniona«. Čisti dobiček je namenjen v korist zadrugi »Naš dom«. Vsem tovarišicam in prijateljem se priporočamo za obilen obisk.

Maribor. Tudi tu smo se začeli gibati. Dolgo časa smo kar stali na enem in istem mestu dokler ni prišla sila, ki nas je zbudila iz spanja. Sedaj pa dokaj dobro napredujemo. Pristopilo je tudi precej članic, upamo pa, da jih še pridobimo.

Jadikovanje po raznih kotlih nam nič ne pomaga. Treba je resnega dela, zanimanja in razumevanja posebno v današnjih časih. Če bomo razbiti v neslogi, nam ni pričakovati dobrega, kakor tudi ne izboljšanja današnjih razmer.

Pravilnik k zakonu o zaščiti delavcev.

Ministrstvo za soč. politiko je izdelalo osnutke pravilnikov k zakonu o zaščiti delavcev. Zbog tega se je vršila pretekli teden enketa pri imenovanem ministrstvu, na kateri so sklenili kot listi poročajo naslednje:

Ureditev delovnega časa.

1. V industrijskih obratih in v rudnikih ostane v veljavi 8urni delavnik. Delavni čas se pa lahko podaljša tudi v teh obratih za 1 do 2 uri dnevno v soglasju z zakonom o zaščiti delavcev. Za mladoletne in ženske velja brez izjeme samo 8urni delavnik.

2. V podjetjih ki se smatrajo za obrtna, ki jih pravilnik natančno določa ter izključuje trgovine — velja v splošnem 10urno delo. Izvzete so pa iz te določbe težje obrti n. pr. kovinska, grafična i. t. d. V teh strokah velja 8urni delavnik. Za mladoletne in ženske velja tudi v obrti 8urni delavnik.

3. Za trgovine velja analogno 10, 9 ali 8urni delav-

nik. Uro odpiranja in zapiranja določajo inspekcije dela z ozirom na lokalne navade. Ob nedeljah in praznikih morajo biti trgovine in obrti brezpogojno zaprte.

4. Za pekarije bo ministrstvo izdalo potrebna določila pozneje. Tekom meseca marca bodo posamezne sekcije delovni čas za pekarije definitivno določile, ker so v pekarijah v porabi različni tipi peči. Istočasno se bo ugotovilo, ali je potrebno nočno delo v pekarijah ali ne.

O teh določbah se bodo izjavila še posamezna ministrstva.

Iz tega je razvidno zakaj imamo pri nas ministrstvo za socialno politiko. To ministrstvo je zato, da štiti delavstvo — kako ga štiti pa dovolj jasno dokazujejo osnutki pravilnikov.

Zato tovariši, Vaša zaščita je v Vas samih v Vaši strokovni organizaciji — krščanskih temeljnih načel. Pridobivajte še članov! Izpolnjujte dolžnosti, ki jih Vam nalaga, da bo dovolj močna, potem se Vam ne bo treba bati raznih pravilnikov. Gustelj Cvikelj.

Inserirajte v „PRAVICO“!

Kavarna „Central“ LJUBLJANA, Sv. Petra nasip poleg zmajevega mostu se priporoča cenjenemu občinstvu za mnogobrojen obisk. **Stefan Mikolč, kavarnar.**

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

P. n.

NAZNANILO

občinstvu ter
znancem, prijateljem in
gostom z dežele naznanjava,
da sva odprla včeraj, **28. februarja**
v novi palači Ljubljanske kreditne banke,
nasproti glavne pošte prvovrstno

KAVARNO EMONA

— opremljeno z vsem komfortom. —

Sklicujoč se na najino dolgoletno prakso, upava cenj. goste s solidno in skrbno postrežbo v vsakem oziru zadovoljiti ter se priporoča za naklonjenost

JAN in KATI FIALA.

RESTAVRACIJA se pozneje in se to sl. občinstvu odpre nekaj časa naznanil v časopisih.

NAZNANILO

Vaše blagorodje!

Kdor hoče imeti dobro slikarsko delo s pristnim blagom, naj se obrne na naslov

Fr. P. Starè, slikarski mojster
Ljubljana, Florijanska ulica.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“
mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za l. 1923 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna šte. stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten l. letnik za ceno 30 D.

Naroča se pri upravi „Socialne Misli“, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN GALANTERIJA
MIROSLAV BIVIC
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29
se priporoča slavnemu občinstvu ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila vseh v to stroko spadajočih del.
VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP, NOTEZOV IN BLOKOV.
Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

VALENTIN VOJSKA, PLESKAR IN LIČAR
Ljubljana, Cerkevna ulica št. 11
se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela.
DELO SOLIDNO! CENE ZMERNE!

I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani

ima bogato izbero manufakture, češke lončene posode, klobuke, vsakovrstno špecerijsko blago, v zadrugi kleti na Kongresnem trgu šte. 2 dobro vino po nizki ceni.

Hranilne vloge članov obrestuje po 5%. Člani dobe 3% blagovni popust.

Pristopnina 10 kron, delež 100 kron.

Prijave sprejema pisarna na Kongresnem trgu št. 2 in vse zadrugi prodajalne.

V Vašem interesu je, da postanete član, članica naše zadruge!